

The unanswered question

(de onbeantwoorde vraag)

Ankies muziekie

door Anke Kuijpers
www.opus391.nl

In deze rubriek wil ik het deze keer over de Amerikaanse componist Charles Ives hebben, die helaas niet zo bekend is. Ik heb de eer om op een liveopname van één van zijn composities te staan, en hoe! Ik vond de uitvoering zo mooi dat ik op het moment tussen de laatste noot en het applaus heel hard 'joehoe' door de zaal riep. Jaren later hoorde ik deze opname terug op de radio en mijn 'joehoe' hadden ze er niet uitgeknipt. Ives zou dit zeker leuk gevonden hebben.

Net zoals Satie (die in juli 2011 in deze krant besproken is) had Charles Ives totaal andere ideeën over componeren en hield ook hij ervan om op een aparte manier met muziek om te gaan. Charles Ives werd in 1874 in Connecticut geboren en kwam uit een muzikale familie. Zijn vader was leider van een militaire kapel en daardoor kreeg Charles al jong muzikaal onderricht. Hij ging naar de universiteit en studeerde muziek. Hij voelde er weinig voor om in de voetsporen van traditionele Amerikaanse klassieke componisten te lopen en besloot zijn brood op andere manier te verdienen. Hij begon een verzekeringsmaatschappij, Ives & Myrick, en bleef daarnaast componeren tot hij dat in 1918 om gezondheidsredenen moest opgeven.

Leonard Bernstein

Tijdens zijn leven heeft hij nauwelijks eigen werk uitgevoerd gehoord. Wel zijn orgelcomposities, want hij was in zijn vrije tijd organist. Pas de laatste jaren van zijn leven – hij stierf in 1954 – begonnen prominente mensen uit de muziekwereld hem serieus te nemen en zijn composities uit te voeren. Daartoe behoorden onder anderen de dirigenten Leonard Bernstein en Leopold Stokowski. Zij deden veel moeite om Ives nationale en internationale bekendheid te geven. Ives was trots op zijn land en gebruikte voor zijn werken regelmatig traditionele Amerikaanse liederen. Hij bemoeide zich ook met de politiek, maar zijn kritische houding maakte ook dat zijn muziek lang genegeerd werd.

Fascinatie voor koperinstrumenten

Zijn composities waren in zoverre wel klassiek dat hij orkest- en kamermuziek schreef voor een traditionele bezetting. Maar daarnaast maakte hij veel muziek voor harmonieorkesten, iets dat veel klassieke componisten uit die tijd nooit zouden doen. Maar gezien zijn achtergrond is dat te begrijpen. Hij had blijkbaar een fascinatie voor koperinstrumenten.

Zijn mooiste werk vind ik zonder meer 'The unanswered question' uit 1906, oorspronkelijk bedoeld voor strijkkwartet, houtblazerskwartet en trompet. Later is het omgewerkt voor orkest. Als je dit stuk hoort (Youtube, maar zonder 'joehoe'), begrijp je waarom hij zijn tijd ver vooruit was. Langgestreken noten van de strijkers, de trompet die steeds op andere hoogte dezelfde 'vraag' stelt en de houtblazers geven hem een antwoord dat steeds heftiger wordt. Dit stuk hoorde oorspronkelijk

bij een andere compositie die samen 'Two contemplations' (2 bezinningen) heten. De muziek lijkt soms uit de ruimte te komen en zou goed bij Science Fiction-films passen. Tot mijn grote verbazing is geen enkel stuk van hem ooit voor film gebruikt.

De kooi

De titels van sommige stukken zijn net zo ongewoon als bij Satie: 'General William Booth enters into heaven' (de 1e generaal van het Leger des Heils arriveert in de hemel), 'Three page Sonata' (sonate van drie pagina's) en 'Over the pavements' (over het trottoir). Zijn lied 'The Cage' duurt nog geen minuut, de tekst is van P. Rooney:

*A leopard went around his cage
from one side back to the other side;
he stopped only when the keeper came
around with meat;*

*A boy who had been there three hours
began to wonder, "Is life anything like
that?"*

*Een luipaard ging zijn kooi rond
van de ene naar de andere kant
hij stopte alleen als de verzorger met
vlees langskwam;*

*Een jongen die daar drie uur was
begon zich af te vragen, "Is zo het leven?"*

Ik hoop dat de lezers de moeite zullen nemen om naar Youtube te gaan en Charles Ives in te tikken Dat is echt de moeite waard!

